

ПРОБЛЕМИ АРХІТЕКТУРНОГО ФОРМУВАННЯ КЛІНІКО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ

Війна в Сирії триває з 2011 року. Її жертвами уже стали сотні тисяч осіб. Крім того, конфлікт у Сирії спричинив європейську міграційну кризу. Военні дії тривають і на території України на Донбасі. В світі, на сьогодні також є ще декілька воєнних конфліктів. Все це породжує велику кількість людей: і дітей, і людей, як молодих, так і у віці, і службовців, які пережили ці конфлікти, і які потребують реабілітації.

На сьогодні найпопулярнішими реабілітаційними турами за кордон для українців є поїздки за трьома напрямками: Ізраїль, Німеччина і США. За ними слідує Швейцарія, Австрія, Франція, Великобританія і далі за списком європейські країни. Реабілітація за кордоном практично скрізь існує в комплексній формі, чого не можна повсюдно зустрінати ні в Україні, ні в Сирії. Комплексний підхід в реабілітації пацієнтів означає, що в програмі відновного лікування використовується міждисциплінарний підхід і методики з різних областей знань, задіяні лікарі, психологи, педагоги, медичний персонал, дієтологи і кухарі, індивідуально підібраний режим харчування, відпочинку, занять, медикаментозного і фізіотерапевтичного лікування і т.д.

Комплексна реабілітація за кордоном поєднує в собі елементи різних терапій і санаторного лікування, організації дозвілля і цілеспрямованої навчальної трудової діяльності. Метою реабілітації є пробудження внутрішніх резервів організму, відновлення втрачених функцій, соціальна та психологічна адаптація людини. Недарма слово «реабілітація» має два латинських кореня, які говорять самі за себе: *re* – «заново, знову» і *habilis* – «приспосований, зручний».

Реабілітація завжди повинна носити комплексний характер, бо, по-перше, організм людини являє собою складну систему, в якій пов'язані і взаємодіють всі органи, м'язи, частини тіла. По-друге, людина ще й розумна соціальна істота: вона повинна взаємодіяти і з власним «я» і з навколишнім його суспільством. Коли хвороба або травма пошкоджують окремі органи, внаслідок їх тісного взаємозв'язку між собою можуть виявитися ураженими і інші органи, частини тіла, і підсистеми організму, їх функції будуть порушені або втрачені. З цієї причини стає недостатніми успішне проведення хірургічної операції і якісне лікування захворювання, необхідно так само виявлення всіх можливих наслідків – неврологічних, психологічних, соціальних, трудових – і подальша комплексна реабілітація за участю багатьох висококваліфікованих фахівців, з використанням

високотехнологічного обладнання, з відтворенням умов домашнього затишку.

Актуальною задачею виявляється утворення клініко-реабілітаційних центрів (КРЦ), які поєднують у собі можливість надавати комплексну високоякісну допомогу хворим і таким, які потребують відновлення. Особливо ці питання гостро стають в країнах, де є регіони з воєнними діями, так званих гарячих точках – у регіонах підвищеної небезпеки.

Так і в Сирії, і в Україні проблема і проектування, і будівництва комплексних реабілітаційних центрів дуже загострена і потребує свого вирішення.

Пріоритетними стають питання архітектурно-просторового і планувального формування КРЦ, бо такого досвіду в цих країнах не має, а досвід проектування подібних центрів не розглядався на належному рівні з точки зору комплексного підходу.

Так, аналізуючи закордонний досвід архітектурно-містобудівне формування КРЦ, можливо констатувати, що він представляє собою містечко, як правило, в лісопарковій зоні, де природний потенціал має особливість і унікальність психологічно гармонізувати свідомість. Потребуюча у реабілітації людина, спілкується з природою безпосередньо, і природа її надихає. З архітектурної точки зору можна існуючий ландшафт зробити більш виразним за рахунок геопластики і системи акваторій. При цьому створюється система просторів, як відкритого характеру, так і інтимних невеликих зон, де людина може залишитися на одинці в її комфортному просторі. Також, КРЦ повинен мати санаторій, тобто, бути багатофункціональним, мати різні функціональні зони, які дають можливість творити щось своїми руками і заохочувати до творчості. Людина знаходить сенс життя, коли бачить і відчуває свої можливості.

Також, КРЦ не можливо без клініки. Це невід'ємна частина реабілітації професійного характеру, де проводять операції і відновлюють функціональні можливості ураженої людини. Архітектурне формування клініки достатньо досліджено на сьогоднішній момент, але останні світові технології в цій галузі потребують нових досліджень і виявлення нових інноваційних підходів до їх проектування.

Аналізуючи проблеми архітектурного формування клініко-реабілітаційних центрів, необхідно розділяти їх за пацієнтами. Це дитячі КРЦ і їх специфіка у сприйнятті і дитячий психології через кольори і дизайн. Для військових, які проходили службу у гарячих точках – це пошук і формування такого середовища, яке надихає людину і дає їй надію на майбутнє. Також, створення майстерень, інформаційних і учбових центрів, спортивно-фізкультурних комплексів, басейнів і площадок для гольфу, проектування комунікативних просторів, де людина може адаптуватися у соціальне середовище. Всі ці задачі лежать у площині архітектурної діяльності.